

РАДА

ГАЗЕТА ПОЛІТИЧНА, ЕКОНОМІЧНА І ЛІТЕРАТУРНА

ВИХОДИТЬ ЩО-ДНЯ, ОКРІМ ПОНЕДІЛКІВ.

РІК СЬОМИЙ

Адреса редакції і контори:
у Київі, Велика Підвальна вул. д. 6,
Телефон редакції 1458.
УМОВИ ПЕРЕДПЛАТИ НА РІК 1912

на рік	на 11 м.	на 10 м.	на 9 м.	на 8 м.	на 7 м.	на 6 м.	на 5 м.	на 4 м.	на 3 м.	на 2 м.	на 1 м.
6.	5.70	5.25	4.75	4.25	3.75	3.25	2.75	2.25	1.75	1.25	0.65.

Передплат. на рік можна виплачувати частками: в 2 строки: на 1 янв. 3 карб. і на 1 апр. 3 карб., в 3 стр.: на 1 янв. 2 карб., на 1 мар. 2 карб. і на 1 мая 2 р., або по 1 карб. на протязі перш. шести місяців.
Ціна „Раді“ за кордон: на рік 11 р., (27 крон 94 телери на австрійську валюту). на 1/2 року—5 р. 50 к. на 1/4 року—2 р. 75 к., на 1 м.—1 р. Коли закорд. читачі передплачують газету через поштомат, то платять за газету по ціні, встановленій для передплатників в Росії.
Передплата приймається тільки з 1-го числа кожного місяця.
ЗА ЗМІНУ АДРЕСИ 30 КОП.
(При зміні неодмінно прикладати стару адресу.)

Автори рукописів повинні подавати своє прізвище і адресу Редакції може скорочувати і змінити статті більші, статті до друку негодяться, переходять в редакції 3 місяці і висилаються авторам їх коштом, а дрібні замітки й дописи одразу знищуються. Рукописи, на яких не означені умови друку, вважаються безплатними.
З приводу надісланих до газети віршів редакція не листується.
Просьба авторів додержуватись правил: „Раді“.

УМОВИ ДРУКУВАННЯ ОПОВІСТЕЙ:
ЗА РІДОК ПЕТИТУ, АБО ЗА ЙОГО МІСЦЕ:
перед текстом 20 коп.
після тексту 10 коп.
„сторонні повідомлення“ 50 коп.
За ПЕРШИЙ РАЗ платиться ВДВІЧІ.
Оповістки про пошукування праці—в Конторі редакції приймаються на льотних умовах.

ОПОВІСТІ в д. окремих осіб, фірм і закладів, що мешають, або мають свої Головні контори чи Управи закордоном і скрізь в межах Російської держави за ВИКЛЮЧЕННЯ губерній: Київської, Харківської, Херсонської, Орловської, та Подільської, окрім контори „Раді“,—приймаються виключно в ЦЕНТРАЛЬНІЙ КОНТОРІ ОБ'ЯВЛЕННЯ ТОРГ. ДОМА Л. І. З. МЕТЦЛЬ в Но. Москва, Мясницкая, довж. Сытова та в ОТДІЛАХ ТОГО Т. Д.: „в Петербурзі“,—Морская 11; Варшаві, —Маршальковская 130; Вільно, —Большая 38; Лодзь—Петроковская і Паризі, —8, плац. Биржи.

Сьогодні, 26 лютого, в 51 роковини смерті українського поета

Тараса Григоровича Шевченка

одправлено буде панахиду в Софійському Соборі о 1 годині дня.

„Значіння рідної мови для поетичної творчості ШЕВЧЕНКА“

брош. П. ПОНЯТЕНКА. Ц. 5 к Продаж в книгарнях. 5-58-5

НА УВАГУ УКРАЇНЦЯМ!

Страхуйте життя та майно.

Сповідню шановних громадян, що мені довірено в-рфейдз Агента від Зали на застрахування рухомого та нерухомого майна, а також і життя приймаю в власній конторі на Вел. Житомирській вул. № 38, помеш. 15.
25-55-20 З пошаною М. М. ДАНЬКО

Городський Театр. Дирекція С. В. БРИКІНА.
В вівторок 28-го, в середу 29-го фебр. в чотири години ввечір три духовних концерти РЕКВІЕМ Верді, опери оркестру (75 чол.) та хору (70 чол.) під орудою А. І. ГЕРШЛОВА. Поч. в 8 г. в. Ціни звичайні. Квитки продаються в город. сьм театрі в нашій проти голови. входу.

ЗАРОБІТОК 50, 100 і більше руб.

може мати інтелігентна людина 3 КОМІСОВИХ %
Практичні знання та техніка прості і скоро осигаються. Пропозиція **ОБОВ'ЯЗКОВИМ** з зазначенням своєї попередньої та теперішньої діяльності адресу: **КИЇВ**, Почтамт, пошт. вати скринька ч. 185. Перевагу мають особи, що живуть в Київі, чи в його переделах. 0-158-2

Спеці-кожно-венерич. лічебница зьяна л. № 16, Михайлівська. Поразь 50 к. Пр: 10-2 дв. та 7-9 воч. Од 5-7 воч. завдуоч. лічеби. Д-р Гольдберг, приймає у себе № 16, В. Васильківська

І-ша ЗУБНА лікарня. ПРИ ЛІКАРНІ ХИРУРГ. Прорізна 10.

УКРАЇНСЬКА „ПРОСЬБА“ В ОДЕСІ КНИГАРНЯ „НИЖИ“ СЬКА ч. 53. Великий вибір українських книжок, листовних карток та нот. Висила книжок на провінцію. 20-151-9

Приймається передплата на 1912 рік на українську газету „РАДА“

РІК ВИДАННЯ СЬОМИЙ.

Газета політична, економічна і літературна. виходить у Київі щодня окрім понеділків і днів після великих свят. Рада дає огляди життя політичного, громадського, економічного на Україні, в Росії і за-кордоном; друкує фельетони, а також статті критичні і твори красного письменства. ДО СПІВРІВНІЦТВА в „РАДІ“ запрошено визначніші літературні і наукові сили. Рада має ВЛАСНИХ кореспондентів в Державній Думі, в Державній Раді, а також в політичних центрах Європи, в Лондоні, в Парижі, в Римі, в Мюнхені, у Відні, в Празі, у Львові, в Чернівцях і в усіх визначніших містах України по цей і по той бік кордону

Ціна „РАДИ“ з приставкою і пересилкою в Росії:

на рік	на 11 м.	на 10 м.	на 9 м.	на 8 м.	на 7 м.	на 6 м.	на 5 м.	на 4 м.	на 3 м.	на 2 м.	на 1 м.
6.	5.70	5.25	4.75	4.25	3.75	3.25	2.75	2.25	1.75	1.25	0.65.

Передплату на рік можна виплачувати частками в такі строки: на 1 янв., 3 карб. і на 1 апр. 3 карб.; в 3 строки: на 1 янв. 2 карб., на 1 марта 2 карб. і на 1 мая 2 карб., або по 1 карб. що місяця впродовж першого півріччя.
Пробні №№—**безплатно.**
Всім передплатникам, що виплатять ЩЕ ШІСТЬ РУБЛІВ буде вислано

„Словник української мови“

Зібраний редакцією журн. „Кіевская Старина“, премірований Рос. Акад. Наук і виданий під редакцією і з доповненнями Б. ГРИНЧЕНКА, в 4-х великих томах. В книгарнях словник цей продається по 8 карб., без пересилки.
ЗМІНА АДРЕСИ—30 к., артистам і учням всіх шкіл—**БЕЗПЛАТНО.**
Адреса редакції і головної контори: у Київі, Велика Підвальна вул. д. 6, біля Золотих Воріт. Телефон 1458.
Передплата на „Раді“ на таких-же самих умовах, що і в конторі, приймається: у Київі: 1) в Українській книгарні, Безаківська 8, 2) в Книгарні „Л. Н. В.“, В. Володимирська 23, і 3) в Книгарні Череповського, Фундуклейська і 4) в крамниці „Час“, Театральна пл. 48; у Варшаві в Гр. Стошурі; в Одесі в крамниці Литвиненка і в україн. книгарні „діло“, Конова, 11; в Катеринославі—Книгарня Левицької, Проспект в Мезіголіві—Межевал, д. 6. Есесена у д. Залізняка; в Полтаві—Книгарня Маркєвича, бульвар Котлярєвського; в Петербурзі—Книгарня Вольф; в Харківі—Українська Книгарня, Рибна.
Редактор В. Яновський. Видавець С. Чкаленко.

Городський Театр. Дирекція С. В. БРИКІНА.
ТОВАРИСТВО ОПЕРИ. АРТИСТІВ.
Заврохані НА ГАСТРОЛІ в продовж 5-го і 6-го тиждів Великого Посту: відом. драматич. оперно театру „la Scala“ в Мілані **Целестіна Бонінсеня**, сопрано **Марія Гальвані де Техада**, відом. драматич. тен. короів. **Л. В. Зіновьев** і відом. РЕПЕРТУАР:—гястроли ЦЕЛЕСТІНИ БОНІНСЕНЬЯ, баритон. **Цезарь Формікі**, змілю ПЕРЕА І ЦЕЗАРЬ ФОРМІКІ: „ДІОНОНДА“, „ТОСНА“, Гастроли: ЦЕЛ БОНІНСЕНЬЯ, Л. В. ЗІНОВЬЄВА—„ГУГЕНОТІ“, Гастроли МАРІИ ГАЛЬВАНІ І ЗМ. ПЕРЕА: „СЕВІЛЬСЬКИЙ ЦИРЮЛЬНИКЪ“, „ТРАВІАТА“ І „РІГОЛЕТТО“. Гастроли Л. В. ЗІНОВЬЄВА—„ЖИДОВКА“. Гастроли ЗМ. ПЕРЕА, при уч. О. А. ШМІД—„МАНОНЪ“. Квитки на всі вист. буд. продаватися в касі теат. з неділі 26-го фебр. з 10 г. ранку. При купівлі квитків просьба звертати увагу на штемцель назви опери.

Купуйте **КАЛЕНДАРЬ „ЧАС“ на 1912 рік** Купуйте одривний ілюстрований Повні календарні відомості, оповідання про головні події з минулого життя України, життєписи українських вчених, письменників, артистів, гетьманів та інших діячів, вірші, байки, пісні, сівшомовки, сімга приязок, жарти, загадки, практичний порядок, малюнків (портрети) і т. и. **МАЙЖЕ УВЕСЬ МАТЕРЬЯЛ НОВИИ.**
Ціна: 30, 50 і 75 к.
Склад видання в крамниці „ЧАС“, Театральна пл. 48.

Дозв. Київск. учебн. округом КУРСИ **А. П. БОБИРЯ** у Київі, Софійська 5. Для час. Скоро і докладно вич. двойн. італ. бухгалтерії усього науочно і посред. лістовно. Інгор. умови висилаються безплатно.

Вийшла із печати і поступила в продаж

ПАМ'ЯТНАЯ КНИЖКА

Кіевской губ. на 1912 г. Издание Киев. губ. Статистического комитета г. XXX. Книжка раздѣлена на 4 отдѣла: 1) Календарный, 2) Статистический (статистика Киев. губ. за 1910 г.). Справочный законъ о землеустройствѣ крестьян; пособия для лицъ, учреждающихъ кредитныя и ссудо-сберегательныя товарищества и общества или союзы; обязательныя постановленія Кіевского, Подольскаго и Волынскаго генералъ-губернаторов; разная справочная свѣдѣнія общаго характера; дѣленія Кіевской губ. въ административномъ и др. отношеніяхъ, 4) Адресъ-календарь губернии (личный составъ служащихъ правительственныхъ учреждений въ Кіевѣ и Кіевской губ., частныя учреждения и общества въ Кіевѣ, лица свободныхъ профессій; куцыя г. Кіева и списокъ землевладельцевъ Кіевской губ. Цѣна книжки 1 р. 50 к. Продается въ губ. статистическомъ комитетѣ (Институтская, № 22); книжныхъ магазинахъ г. Кіева и въ С. Д. Сергіенко. Прорѣзная, 26, кв. 17. Телефонъ 30-34. 10 82-4

Від КОНТОРИ Фребеличку-українку

Передплатників, строк передплати яких німається на **1-ше МАРТА** і які хочуть одержувати газету далі, прохають поспішити з надсиланням дальшої передплати.

шукують досвідчену, з діпломом і атестаціями, обізнану з українською педагогічною і дитячою літературою, **480 рублів і квартира.** Подаватися письменно до редакції „РАДИ“ під словом „Фребель“. 0-63-0

НОВІ КНИЖКИ:
Т. Осадний. УКРАЇНСЬКЕ СЕЛЯНСТВО ТА ЙОГО ЕКОНОМІЧНА ДОЛЯ. Істор. стат. розвідка. Ц. 20 коп.
В початку марта вийде з друку „НА ГРАНИ ХХ СТОЛІТТЯ“. Г. П. Ц. 60 коп.
Хто випише 5 прим. з цих книг. одавтора (Ковтон, Черн. г. Гирівка), той за пороз. не платить. Продаються по всіх українск. книгарнях. 5-153-2

В ХОРОЛІ

в книгарні Н. А. ФІДМАНА приймається передплата на умовах редакції на газету „РАДУ“, продаються окремі №№ і в гарній вибір УКРАЇНСЬКИХ КНИЖОК. 16-154-2

Виставка Картин

художників: ОЛЕКСАНДРА ВЕНУА, Браза, Добужинського, Остроумової-Лебедєвої, Рериха, Яна Цюнглієвського, Яремича відчинена щоденно в **Городському Музеї.**
5-90-5 од 10 до 4-х годин

Великі Роковини.
Минають роки, десятиліття, одходять покоління за поколінням, а Великі Роковини смерті великої людини, геніального поета та невіджаханого страстотерця—все так же хвилюють серця людей, все так же притягають до себе увагу всього крашого до наших часів. Ні заходи проти пам'яті Шевченка, ні час не беруть свого, і спомин про його життя та діла все так же підіймає душу по-над рівень буденщини, робить свято людям, приносить радісну усмішку на захмарене чоло. Це єдине на світі свято, і ні один народ не має такого великого імення, що чудо творить, як не має й такої великої могили „серед степу широкого“ над Дніпровими кручами. Вони мають більше—пантеони, російські будівлі й пам'ятники, голосну славу, але такою не мають. Пантеони й пам'ятники—свідки великої пошани, але свідки холодні: багато в них єсть офіційного, і нема безпосередньої близьости до життя. З цього погляду вбога могила над Дніпром, серед самого осередку людського життя, безпосередно зв'язана з околицьніми селами—вільна од офіційної пошани та втіх—це справді єдина близька до життя велика могила на світі, як і єдине на світі неофіційне свято на честь того, хто в тій могилі спочивав.
Великі роковини тим і великі, що нема в них офіційної пошани з її холодом та силуваними radoшами. Коли усмішкою розвітають на цьому святі лица людей, то це усмішка шира й безпосередна, коли radoшами сяють очі—то radoшами не удами. Це само собою робиться,—тому, що так життя велить: тому, що згадка про Шевченка одним приносить справжню втіху і спокій, другим дає надію, іншим—radoці. І все це—тісно зв'язано з життям у йому бере своє коріння і в житті й повертається.
Великі роковини—це наше свято, свято життя українського народу. Тим то й притягає воно до себе все живе на Україні, тим то й смерть, ні ища темнота не мають сили над ним—і з року на рік все явіше пишаться і ширше розростаються Великі Роковини—символ нашого відродження, життя і майбутности...

Наш обов'язок.

(В справі Шевченково пам'ятника).

В цей день, в день сумних роковин смерті великого нашого Кобзаря, мимоволі стає питання: що зроблено за цей рік для здійснення цієї справи, яку українство вважає всенародною українською справою і здійснення якої український народ дожидає вже шість літ. Ми кажемо про збудування монумента нашому Пророкові, нашому найбільшому поетові, красі й гордошам України.

Шість літ як одержано довілі на збірники жертв на пам'ятник Шевченкові. Як же стоїть ця справа тепер?

Це слушне питання. І тим більше слушне, що ще через два роки минає сто літ з дня народження Шевченка.

Коли починалась справа з збиранням жертв, українське громадянство, що тільки прокинулось від довгої летаргії, ще невідоме своїх сил, з трепетом душевним питалося само себе: чи спроможеться воно на такі

наукові й артистичні, де вже вбила в колодки українська інтелігенція, де живе й правне наша шкільна молодь, де в вагалі люде, свідомі своїх обов'язків перед рідним народом, — там що ж мають собі в Шевченкові дві широкі верстви міської людності? Хіба знають вони Шевченка? А що робить інтелігенція, щоб познайомити демократичні маси з геніальним поетом-демократом. А тож її найпершої й найпростішої обов'язок, і нехтувати їм не можна, особливо в огляді на те, що міста наші дуже й дуже аденационалізовані і там треба вживати всіх заходів, щоб будити думку про те, „хто ми? чий син? яких батьків?“, а саме через „Кобзаря“ один з найлегших шляхів до національного освідомлення.

От хоч би й наш святий Київ. Не можна ж нарешті обмежитися самим Шевченківським вечором для заможних людей. Перед київським українським громадянством завдання — впорядити на Шевченкові роковини народні вечорани, а може й не одні. Коли б у концерти виступали наші кращі музиканти та талановиті артисти, — а вони напевне це залюбки зроблять, — взяв діяльну участь гарний хор, — он же студенти, наприклад, наші аж у Москву подаються, чом би їм тут не влаштувати концерта, але цілком народнього, — коли б програму було складено докладно та цікаво, — то такий вечір мав би велике значіння. Звісно, щоб досягти бажаної мети, себ то ознайомити по змозі широкі кола неможливих городян в Кобзарем, — неодмінно треба почати з реферата про життя многострадальне й діяльність літературну геніального поета, з реферата, складеного просто, ясно, арозумілою мовою. Само собою, конечно умова — велике помешкання, наприклад, скажемо, театр народнього дому, найдешевші ціни, широке розповсюдження квитків. Не буде мо нагадувати нашій трупі чи її керманічам про народній спектакль, дійне народній конче перш за все і що до його приступності. Є чи мало по Києві адезяться й українських аматорських гуртків; кому-ж, як не їм влаштувати Шевченківські вистави — Наара Стодола, скажемо в Дум'янівському народньому домі та по чайних чи де инде. Дуже-б добре було, де є змога, впорядити й читання про Кобзаря та з його творів в чарівним ліхтарем. Таким чином може на нашу думку українське інтелігентне громадянство в певній мірі вирівняти свою залежність перед простим людом міським.

Але Шевченкове свято обходить не тільки українську інтелігенцію, особливо тепер, коли через брак власних просвітних організацій їй дуже й дуже трудно приватною ініціативою влаштувати щось справді широке, вираховане на демократичну публіку. Російські товариства просвіти у Києві, що як і вся вагалі російська суспільність становлять доє до української справи в кращому разі байдужі, не можуть залучувати очі на живе життя. Рух наш національний набуває все більшої сили й аростає; як не я, а той факт, і тим фактом годі нехтувати.

Треба кожному вияснити свої відносини до його, зайняти певну позицію про чи contra, яку власне, — це криком кричати саме життя кожному, хто хоче слухати його голосу й має на думці справжні інтереси на родні. Культурні товариства, що працюють серед українського народу, повинні рахуватися з культурою українською. Людя, до якої б нації вони не належали, коли вони хотять жити й розвинути справді корисну діяльність тут в Києві, не можна забувати, де вони. До них і мова.

Є в Києві таке „общество содѣйствія начальному образованию“. Кому, кому, а йому сором і гріх мовчати минути Шевченкові дні. У ньому майбутнє і до цього часу збереглися певні українські традиції. Одним з фундаторів його був Олександр Андрієвський, за його ж ініціативою товариство розширилося на власний будинок. То може й слід товариству згадати, як поборно ставився він до пам'яті рідного поета, як в темні 80 років він по спроможності робив все, щоб вшанувати Шевченка й поширити відомості про його.

Коли товариство справді вдячне своєму фундаторові і приймає до серця той заповіт, що його написано на пам'ятникові Андрієвського: „Духа не угащайте“, не може ж воно своєю мовчанкою, пасивністю еднатися з тим, хто намагаться згадати духа цілого народу. Справа ще більше виясниться, коли ми згадаємо, що на чолі товариства чи приватним дуже блязко до його стоїть і українці. Нехай їх сумління скаже їм, що повинні вони робити. Вони, що так очоче вшанують вечори на вшанування чужих майстрів слова, агуку та фарби, вечори, які своєю інтелігентною владчею здобули собі певну популярність, як оглядається вони до генія нашого слова? Чи не поперевіють вони, коли до них дійдуть ці рядки? А впорядити їм Шевченківський вечір, — не треба й великого заходу. Є в них свій власний будинок — „Народна аудиторія“, звязки з артистичним світом, свій контингент публіки. І ото своя постійна аудиторія — свої слухачі, які виявляють емпатію і увагу — то найголовіша річ. Та крім концертів — не варто забувати і про мовечу, що залюбки одвідує аудиторію. Єсть свій чарівний ліхтар, всі технічні засоби до послуг, напев-

не знайдуться й лектори, — впорядити скільки читаннів про Шевченка та з його творів легко й зручно. То мінімум вимог од товариства, а коли воно їх не задовольняє, то виправданій йому нема.

Влаштувалося у нас своєю великою ініціативою, жвавою діяльністю та широкими заходами й „Общество распространения образования въ народѣ“. Правда, воно й досі не визнає потрібним завести у себе лекції української історії та літератури (немає ніби в них потреби), та про це тепер не будемо розводитися. Тай такі відносини до українства не знімають з товариства певного обов'язку, що до пам'яті Шевченка — „пом'янути не злим, тихим словом“. Питання тільки, чи признається воно до того обов'язку — впорядити народній шевченківський концерт, що його несправді ідеалісти сподиваються од „Общества распространения“. Та й логика й самі життя дають тим сподіванкам певний ґрунт. Тут у товариства великий досвід. Олже його народні концерти з цікавою програмою, талановитими виконавцями та дешевими цінами здобули собі популярність і признання серед робочого люду. На кого б товариство не рахува-

ло, воно не може (звісно, в теорії) — це виникає з самих завданнь його — поставитися байдуже до Кобзаря. Нема в товаристві українців (то правда, неможлива річ) — дарма. Адже Т. Шевченко — поет світовий і до того ширий демократ. Його ідеї близькі, рідні й арозумлі народові. А товариству, що має на меті розповсюджувати освіту в народі, вони чужі? Неваж цей натхнений пророк визволення народу з кріпацької — і всякої иншої — неволі, що всією силою своєї великої душі ненавидів гніт і насильство і клякав всіх людей до братерської вгоди, до широких ідеалів нового життя, що горів такою любовію до всіх, хто працює, і так прагнув їм ліпшої долі, неваж цей поет, який завжди ширю молився:

„Робочим головам, рукам
На цій оскраданій землі
Свою Ти силу висуши!“

Неваж ж він може зістатися чужим і незнайомим тому товариству, яке має на думці служити тим самим „робочим рукам“, широким масам народним?

Живе товариство, коли воно хоче жити і розвиватися, не повинно і не може не ошатися на живе життя.

С. Волох.

Портрет Т. Г. Шевченка

роботи артиста-малюка Василь Нелинського.

Первинний вигляд.

Шевченко англійською мовою.

(Лист з Лондона).

Нарешті маємо вже де-що з Шевченка і по англійському! Хоч поводи, та невпинно, скарби української культури знаходять собі дорогу у широкий світ, скрізь зустрічаючи те „просимо до господи“, яке належить їм за їхню дієву вартість.

На цих двох вийшла в друку в Лондоні маленька книжечка на 64 сторінки під заголовком „Six lyrics from the Puthenian of Taras Shevchenko“ — шість віршів українського Шевченка, переклад з українського („рутенського“); в якій уміщено оці твори Шевченка: „Минають дні, минають ночі“, „Зоре моя вечерня“, „Жаєць“, „Заповіт“, „Мені однаково“ і „Зма“. До книжечки додано передмову перекладачки, та доволі докладний життєвий українського поета на 17 сторінок друку.

Годиться де-що сказати як про переклад, так і про вступ і біографію Шевченка, додані перекладачці. Веручи справу загально, огукую, переклад Шевченкових віршів на англійське, не дивлячись на деякі помилки і завадою далеке відходження від оригіналу, безумовно зроблений добре, — з захопленням, де було можна, Шевченкового розміру, з віданням його духу і характеру. Одначе даремне було б шукати в перекладі той первинної сили, моці і внутрішнім вестриманого позоку почуття, яким так відрізняється Шевченко поміж інших поетів-вельетів. Але в цьому ледве чи можна було б виявляти перекладачці — в цьому винен, коли так можна тут сказати, перш за все сам Шевченко а його неарівняноу геніальність. Перекладачці, чи краще мовати, — перекладачці, і сама зрештою це визнає, зазначаючи у своїй передмові до читачів скрутість свого становища. Згадавши про це передмову, скажемо про неї більше. Перекладачці в цій висловою скільки своїх поглядів на українську мову і інші близькі справи. Отже визнаючи „чарівну музикальність“ нашого (Ruthenian) мови, вона дає ане й а in the Slavonic idiom between Russian, Serb and Polish — дургорядним славуванням діалектом, що стоїть посередній між російською, сербською та польською мовами. Ця „дургорядність“ нашого мови, і її так би мовити захопаність од світу і а властивою причиною того, що перекладачці аважались на переклад, бо „коли чоловік лише безсмертні твори“ в екзотичній мові, „то шкода, щоб його твори лишались неперекладними, чекаючи на доковане перетлумачення їх, яке може ніколи й не прийде“.

Цей „песимизм“ перекладачці до до наших справ, заснований мабуть на її невідомості з нашим сучасним розвитком, відповідає певне і за долучення в книжці, до шести поезій Шевченка, перекладу „Пѣсня о купцѣ Калашниковѣ“ Лермонтова. Трохи трудно виглядає ця згадка Шевченка а Лермонтовим, але воно янов викупається ширкою любовію перекладачці до нашого поета, і її безумовно при-

хильністю до України і українською. До речі, наш край, перекладачці пише по англійському Ukraine, тобто транскрипцією, яка безумовно більше відповідає українській мові слова, але яка розходиться з загально-уживаною в англійськ. мові і ухваленою традицією формальною Ukraine (перше вимовляється „Юкреїна“, друге „Юкрейн“).

Перекладачці, пані Е. L. Voynich, добре відома в Росії, через переклад на російське її славного роману „Оводь“. Пані Воичині а роду англійська, якої привиде до шлюбне було Miss Bull, і яка одружилася з російським емігрантом п. Воичиним, котрий, як не помиляємося, а України.

Преса лондонська зазначила на своїх сторінках появу Шевченка а англійському перекладі. Цікаво що був заз лачений власне Шевченко, і „Лермонтова, Пѣсня о Калашниковѣ“, не вважаючи на її чарівну красу і на розкішність англійського перекладу п-ні Воичин, лашилася зовсім не задоволюю. Мабуть це можна з'ясувати тим, що „Пѣсня о купцѣ Калашниковѣ“, як і інші речі Лермонтова, вже перед цим багато разів появлялися в англійській мові, а Шевченко був оне перекладений чи не уперше. В „Daily News“ п. Robert Lynd сплиняється докладно на нашому поеті. Характеризуючи його, своїм звичаєм, смислами, різкими і часом рижкованими рисами, цей критик між нашим говорити: „Шевченко, — цей український вярвар, раб, п'яниця, поет, малляр, патріот був завадою живо оточений в своєму реальному житті пеклом, щоб мати який смак до recherches purgatoire песимиста (трохи вище в своїй статті кратко агадував власне про такого поета-песимиста зайнятого авналюванням і смакуванням авналювання). Критик зве Шевченка „диною птицею, посадженою в клітку“, розповідє його біографію, наводить переклад „Мені однаково“, і каже: „безмежна шариєть цієї поеми проривається навіть крізь переклад“.

Шевченко зробив для України те, що Бернс зробив для Шотляндії.

С. Подолянн.

London, 17—II. 1912.

Політичний огляд.

Анархія в китайській республіці носить характер надзвичайно серйозний і складний. Ще тижень тому перші військові заколоти в Учані і Ханькоу, а потім в Пекині і Тяньцзині свідчили, що проривається наверх бунт, викликаний якімись особливими причинами. Пройшло скільки днів і ясно стало, що бунтом керує рука реакції, яка притихла підчас зречення лінастії, а потім знов вилася за реставраційну роботу.

Ця думка ствержується характером бунту, з його яскравими приметами: підпалами державних будинків, грабниками, розбоями, за що спочатку вилася збудування військово, а потім голода. На подібних китайського бунту ми тут не будемо зупинятися.

Цікаво висвітлює тільки, що пожежа китайської контр-революції носить зонізм не випадковий характер. Причин цьому багато і ясно, що ними умло скористува-

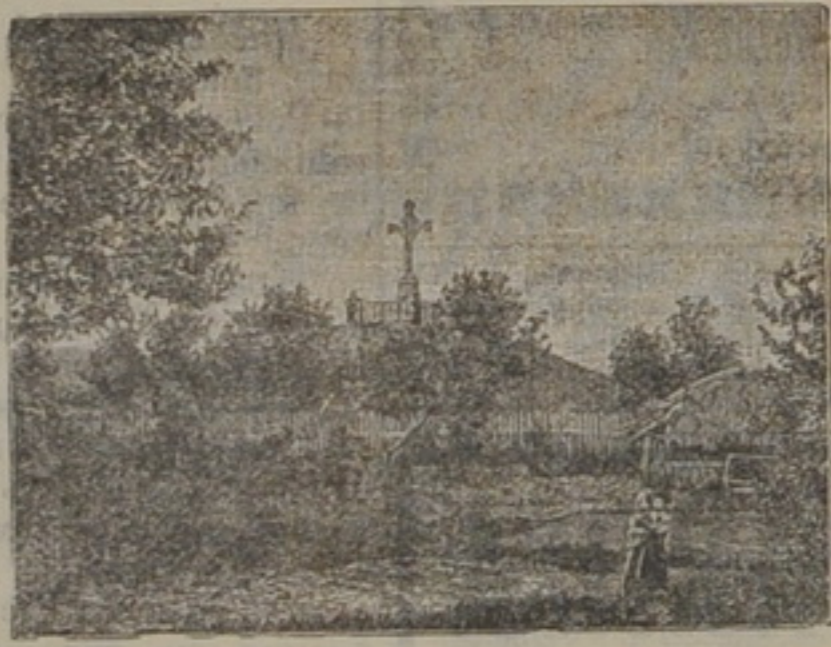
кошти, які потрібні для того, щоб спорудити пам'ятник, достойний того, чия ім'я становить епоху в розвитку українства?

Тепер це питання роз'язано, й роз'язано так, як, може, не сподівалися в той час найбільші наші оптимісти. На пам'ятник вже зібрано більше сотні тисяч, і жертви не перестають надходити, бо справа ця стала справді всенародною українською справою, що найкращими й найміцнішими зв'язками єдності й братерства об'єднала увесь український народ, од верхів його до низів.

Але за останній час робиться для пам'ятника дуже мало. Минулого ро-

ку відкинуто бездарний проект пам'ятника, що виробив п. Балавенський, і наазначено новий конкурс... Що-ж до місця для пам'ятника то питання це й досі ще остаточно невирішене. Дуже гарне місце на Михайлівській площі вже зайнято пам'ятником княгині Ользи; на Золотовороській сьадочок і Вібіковський бульвар сподіватися не можна, бо городський голова висловився, що дума цих місць під пам'ятник не дасть, а проти важеного місця на Караваєвській площі протестує полтавське зєство і майже все наше громадянство.

Минулий рік справа з пам'ятником Шевченкові завчала багато на-

Могила Т. Г. Шевченка.

Сучасний вигляд.

падів з боку ворогів українства. Через Іх доноси та всякі наклепи „діло провадження“ всієї справи двічі переглядалось п. київським генерал-губернатором та п. київським губернатором.

Комітетові доводилося не стільки активно виступати, як самому оборонятися од деяких наскоків. В „Н. Вр.“ на київський комітет написав виклеп якийсь „Запорозець“. Комітет послав протест, але газета подати в ній брехню не захотіла спростувати.

Ще перед святкуванням в минулому році п'ятидесятилітній для смерті Шевченка українська преса нагадувала колишню мрію — що цей день повинно бути одначений закладкою пам'ятника, а самий пам'ятник повинен бути одкритий в 1914 р., в день святкування століття народження поета. Але ми бачимо, що ще й досі немає на дільці такого проекту пам'ятника, який був-би достойний імені Шевченка, ба навіть місце, що було призначене для Шевченкового пам'ятника, віддано для інших цілей...

Тепер перед українським громадянством стоїть завдання — добитися того, щоб на справу було звернено як найбільше уваги і щоб для неї було зроблено все, що треба зробити ав-для справи, яка має велике національне, всукраїнське значіння. Треба пам'ять Шевченка вшанувати достойно його великого імені і українського народу.

Пам'ятаймо про це. Бо це наш великий обов'язок і перед пам'ятю поета і перед нашим народом.

С. О.—вич.

Народне свято.

Тарас Шевченко — народній поет, та Шевченкові роковини — то поки ще свято інтелігенції. Великого поета народнього, що все життя свою віддав на жертву рідному краю, повинен знати і шанувати народ. Ми, що не маємо численної й заможної інтелігенції, що всі надії свої покладаємо на широкі маси народні, од свідомості й розвитку яких залежить поступ нашого руху національного, майбутня доля всієї України, ми маємо перш за все дбати про те, щоб Шевченкові дні стали справді всенародним вшануванням пам'яті „апостола правди і науки“. Останніми часами тисячами розійшлися нові видання „Кобзаря“, сила метеликів пішла під сільською стріху, зв'язалися популярні брошури і листки, є змога і простій мало освіченій людині познайомитися з життям і ділами Тарасовими; правда, що рази частіше й частіше надходять звістки про паннаходи по селах, навіть про вечерні літературні. Але все ж ті села, що агадують свого поета, — то поки що щасливий виняток, то все село оази серед мертвої пустелі, де панують страшний темнота і невідомість. З'являється ненормальне, хоч і арозуміле. Не будемо тут спинятися на глибоких і різноманітних причинах його, завважимо тільки, що й справді трудно там, на селі впорядити Шевченківський вечір або що хоч би і через брак свідомої інтелігенції.

Але наша річ — великі міста. Там, де відбуваються бучні концерти і пишні вистави, де є видатні сили

важ а останнього видання „Кобзаря“, а не а...

— Так-то так, але не забувай, що нам тепер треба якомога менш звертати на себе уваги: такі події, як ода наша, повинні відбуватися при умові абсолютної таємності, бо в протилежній разі за успіх я не ручуюсь.

— Хм... може й так,—муркнув Іван Никифорович і трохи абділ на виду та все з опаскою позирив на другий бік вулиці.

Пан Строкогоненко безперечно заприятелював його цікавість і десь зник, а ми вже без жодних перешкод надійшли до нашої штаб-квартири й поступали.

Однин сам господар, Окентій Повечерів і, перш, ніж зачинити за нами двері, вистромив на вулицю свою кудлату голову й з острахом оглянув майдан.

В кімнаті вже сиділо двоє наших. Привітавшись і поділивши кількістю участків, ми побачили, що кворум є, тому, не гачи часу, почала пошпекати радистів.

— Шановні панове,—почав д. Букварець вступне слово,—приступаючи до такої великої справи, кожний з нас повинен гаразд затямити собі, повинен бути свідомим того, яка страшна небезпека загрожує йому особисто, його сем'ї, його кар'єрі й добробуту...

Ми, як по команді, поїдали в кишені ва хустками, щоб ветерти холодний піт на наших чолах.

— Але,—казав даві завзятий Букварець,—ми також повинні бути свідомими своєї громадської відповідальності перед рідною країною, перед народом. Тільки це, не одне, значить, й силує нас іти на таке діло. Народ наш темний, і треба вжити всіх заходів, щоб вивести його з-під...

— Перепрошую,—перебив Повечерів, озирваючись на закриті виконаннями вікна,—я пропоную обійтися без вступного слова. Все, що скаже д. Букварець,—суцзя правда, але воно нам всім і без того відомо. Навіщо ж зайва небезпека? Давайте просто швидко обміркуймо нашу тактику й нашу програму.

— Я тільки хотів,—провадив своєї Букварець,—сказати про те, який промінь світла в темну масу „Тихих Заводів“ внесемо ми, повставши супроти...

— Не треба, не треба,—замахали ми руками.—Ви промінь світла почнете вистити, а ва вікном гляди сам Строкогоненко.

— Ну, то ось праблизна програма, яку я виробив...

— А ну, одягніть,—почулося з-надвору.

Ми так і прикапіли на місці, піднавши голос д. Протоколенка. Повечерів замутувався, пополотнівши, кудлею вивертів у синій одяг. За якусь хвилю д. Строкогоненко подавав уже д. Протоколенкові листочки, що Букварець допору витяг з кишені й алякався, забув заховати назад.

— Програма вчирки,—чтыв д. Протоколенко,—з нагоди Шевченківських роковин... Каких тето Шевченківських?

— Тараса Шевченка,—запобігливо пояснив Строкогоненко.

— А-а... Тарас Вульб... Чтыв, чтыв. Заняття книжка і не заперечена. Лудай чтывайте.

— Стривайте,—завважив п. Строкогоненко,—щоб книжка тут маєшнство...

— Што?—зревів д. Протоколенко,—дак це й я, виходить, мазепка?... Ах ти-ж...

Здоровенний ляпас розтнувся по

хаті. Пан Строкогоненко кудлею вивертів у синій.

Промінь світла було врятовано малельським непорозумінням.

Провінція.

ПО УКРАЇНІ. У КИЇВІ.

— Панахда по Т. Г. Шевченкові. Сьогодні в 51 роковини смерті Т. Г. Шевченка в Софійському соборі о 1 г. дня одправлено буде панахиду.

— День „житнього колосу“. Зборщики дано право абрати жертви на улицах, а також, по умові в власниках, в магазинах, театрах, ресторанах і приватних конторах та банках. Зборщики не повинні заходити в урядові інституції, фабрики і заводи, але в останніх вони мають право виступати свої кулики, а дозволу хавілів. Заходити в приватні квартири визнає не зручним.

Сьогодні в 8 г. вечора в залі зібрань обдується засідання председателів районних комітетів і членів організаційної комісії т-ва охорони народнього здоровья. На це зібрання председатели районних комітетів мають подати списки зборщиків і план поділу районів на участки.

— В справі виборів у 4-ту Думу. Київський городський голова звернувся до управління п.-в. залізниць з проханням вислати, як мога скоріш, списки залізничників служущих у Київі, які мають право брати участь у виборах в четверту Думу.

В управліанню київської округи доріг, а також в поштово-телеграфній округі складання списків вже закінчено.

— Зібрання об'єднаного комітету. Сьогодні в 8 г. вечора в помешканні київської городської управи обдується зібрання членів об'єднаного комітету.

— Зібрання членів „Общества взаимопомощи лиць наемного труда в сахарной промышленности“ обдується сьогодні в 11 г. дня в українському клубі.

— Агитаторні справи. Вчора в XII одділі київського окружного суду розбиралась справа буюшого редактора видавця газети „Кіевская Почта“ М. А. Григорьева, обвинуваченого за надрукування в газеті статті „Государственные сберегательные кассы“. Суд присудив М. А. Григорьева до 50 карб. штрафу.

Вчора ж в київському окружному суді розглянуто справу буюшого редактора „Кіевской Почты“ Щелкунова, обвинуваченого за надрукування статті „Земель Кретьинь“. Д. Щелкунова присуджено до штрафу 100 карб. і на 7 днів арешту при тюрмі.

— Чергове зібрання київського т-ва сільсько-хазійства і сільсько-хазійської промисловости. На черговому зібранні київського т-ва с. х. і с.-х. промисловости 24 лютого було прочитано доклада Е. Е. Скорнякова „О борьбе съ засухой въ связи съ мѣропріятіями по ирригаціи въ Америкѣ“.

З доклада д. Е. Е. Скорнякова видно, скільки праці і капіталу вкладають америкаці в негодячі а першого погляду для хліборобства землі, щоб можна було їх використати, які гравдіоані будівлі вони закладають, щоб оросить суху територію.

Після доклада було зроблено справоздання про діяльність т-ва за минулий рік, грошове справоздання скарбника т-ва, затверження обрахунку орбутиків і видатків на 1912 рік, доклад ревнзійної комісії і балотировка нових членів т-ва і призначення кандидатів для несення службових обовязків в т-ві.

— Агрономична нарада. Київська губерньська земська управа скликає на 3, 4 і 5 марта агрономичну нараду. На цій нараді вироблено буде, між иншим, програму двох передвижних музеїв-виставок і правила складання обрахунку на гроші, асигновани головним урядівним землеустроївством і хліборобства. Крім того, встановлено буде місце, час і програма курсів, які впоряжє в цьому році урва: 12 по сільському господарству, 4 по кредитовій і 3 по потребителій кооперації, 2 по садівництву, 1 по молочарству і 3 по бжильництву. На нараду запрошено повітових земських агрономів.

— В інтендантстві. У Київі почала функціонувати ново-організована приватна комісія. В комісії цій разом з чинами інтендантства і спеціалістами техніками беруть участь представники війська. Функції комісії головним чином в тому, щоб встановити якість матеріалу поставщиків.

— Однунте прохання. Головноуправляющий хліборобством та землеустроївством повідомив начальника піваах, зал. дороги, що прохання 429 залізничних служущих про купівлю чи оренду 290 десятин на ківво-мезжогорський дачі під поілок одкунто.

— „Переход з дворянства“. Дворянин Франц Шибанський клопотався перед київською вищою адміністрацією, щоб було дозволено йому з сім'єю: жінкою і чотирма дітьми приєднатися до сільської громади с. Старих-Мостів, вахнівської волості, бердичівського повіту.

— Земський дім“. Київська губ. земська управа звернулася до міністерства за дозволом взяти 800.000 карб. а сум богоугодних інституцій на будівлю „Земського дому“ у Київі.

— Музей „Старого Київа“. Для організації „Музея Старого Київа“ вибрано тепер комісію, в склад якій запрошено двох представників города, директора гор.-музею д-я Балашевського і проф. Н. І. Петрова, Г. Г. Павлуцького, С. Т. Голубова, В. Н. Перетца, В. С. Іконнікова, І. А. Лівніченка, Л. Н. Добровольського, Н. В. Пахаревського, В. С. Кузьженка, В. І. Щербану, Е. Н. Антоновича і І. І. Огієвца.

Одділ „Старого Київа“ тепер поповнився цілою низкою річек XIX віку.

— Демонстрація огнетушителя „Азот“. На цю тему тижні у Київі було дві демонстрації огнетушителя: перша на петерському оздорові „Пожарогаса“ івж. Шефала, а друга, що відбулась учора на Софійському плацу, огнетушителя „Азот“, який у вторинному номері вашої газети помилково названий був „ожогом“.

Огнетушитель „Азот“ уявляє а себе поєдуння злегка коничної форми, в яку налиті ропи з углекислих солей з низкими температурами, що понижують температуру горіння і виділяють важкі гази, які не підтримують горіння. До того ще, рствор не тільки тушить, а всі ті часті горючого предмета, на який він падає, але й не дає речі гліти, дуже охоложує затупені предмети, через що полум'я не може розгорітись знову.

Підчас демонстрації було запалено купу дров, облитих керосіном. Коли дрова добре розгорілись, то були з успіхом затупені ручним огнетушительом „Азот“.

Другу ж спробу було зроблено з дощитим балаганом, в якому накладено було возів два дров, обкладено кочками і облато керосіном. Коли полум'я охопило увесь балаган, огонь

ко виходить за межі особистих кривд,—тих кривд, за які можна сподіватися прощення. Тут гріх проти „святої волі“ зроблено, а цього гріха Шевченко не прощав нікому нікому. Проте, розглянувши епізод з „Неофітом“, ми побачимо, що він не тільки нестоїть осторожно од інших епізодів всепрощення, а коли хочете—даєє й усі, доводячи всепрощення до найвищого градує людської натури.

Вже з попередніх епізодів ми бачили, що мотив прощення у Шевченка здебільшого виявляється тоді, коли кривдник стоїть або на божій дорозі, або на такому ступіні занепаду, що далі вже не може нікому шкідити. Таким бачимо панає „Відьми“, або жінку в поезії „Між скалами“. Цей мотив введено і в „Неофіти“, в епізод суду—божого, заважимо—над Нероном. Не забудьмо, що суд має обдуватися над „смертним одром“ Нерона, а друге—од, що простили—

Вони—брати і християно, А ти—собака, людюд, Десот скананий,—

обертється поет до Нерона. Цим пояснюється власне все в тій чудовій картині всепрощення. Ворог безсилний, скинутий з того місця, де він може шкідити—вже не ворог; десот з приборками руками вже не десот. До його можна почувати огиду за люті вчинки, за кривду, зраду, насильство, але не можна ворогувати, не можна мститися над ним. І вибр-вша такий виразний аразок всепрощення, Шевченко немов підкреслює цим те вимагання вищої правди й вищого суду, яке він скрізь і завжди ставить до людини.

Мотив всепрощення—не єдиний високої етичної вартости мотив у поезії Шевченка. Він стоїть у звязку з загальним гуманитарним характером всієї його поезії і всього цілнього світогляду. Цей мотив природно виникає а Шевченкового погляді ва людину, як брата всіх людей, на правду та любов, як обов'язковий постулат у людських стосунках. Правда і любов, воля і братерство, а як їх наслідок—всепрощення, це звичайні мотиви Шевченкової поезії, яка всі укладається в зазначені риси, все глибоко переавто нами,—чернота навіть у тих „кривавих“ творах, як от „Гайдамаки“, що виставлялись нмоди за аразок „кровожадности“. Шевченко й тут остається самим собою. Додержуючи правди реальної, він малює нам криваві картини, що жажом переавто душу, але його етичні переконання а обуренням протестують проти звіря, що проскакує в людині.

Що то там твориться? Треба гліяуть та розказати,— каже Шевченко як-раз у тих „Гайдамаках“ і араз же а почувтням болю й сорому додає:

Бодай не дивитись, бодай не казати, Бо за люди сором, бо серце болить.

І так болить йому всюди, коли він бачить кривду чи надальство людини над людиною...

Ця вічна, неминуща етична риса й робить надзвичайно привадною поезію Шевченка, навіть по-за її художніми прикметами. В душі поета кожна душа, а надто окривджена і зневажена, анаходить собі рідні струни, і мимоволі вони озиваються й захоплюють; мимоволі арастає пошана а любов до цієї великої людини а великим серцем, що вміло ненавидіти, але вміло любити і—прощати...

Сергій Сфремов.

в таким же успіхом було затупено ропкою з огнетушителя „Азот“.

— Покинута дитина. 23 февраля ц. р. пристав Передместной Никольской Слободки одержав відомости, що в Домі місцевого домохазійна еврея Висоцького переховують труп дитини. Висоцький поясвив приставу, що 22 февраля вден на горіщі в його анявдено труп новонародженого хлопчика, який на думку Висоцького, аоставила наймичка Марфа, що покинула служити в його тижнів два тому і була вогилаю. Воцячись слави, Висоцький наказав наймитам Степа, нові Мельникові і Мотелеві Каліма-нови аакопати дитину в дворі, а через який час син Висоцького і Калімакман викопали труп і одесли його на Набережно-Дніпровське шосе, де й покинули. Труп одіслано в анатомічний театр де мають зробити судебно-медичне обдування його.

— Арешт артиліщина Жарікова. Артиліщина Жарікова, який утік, забравши а подільського одділу об'єднаного банка 18.000 карб., арештовано по дорозі в Бреста а Ковель. В його витрушено 8.500 карб. 9.500 карб. він ростратив.

— Арешт 3. Шадрурської. По наказу а Петербурга арештовано київську журналістку 3. Шадрурську, сестру артистки Юрєвеної.

— Драма в ресторані „Континенталь“. Вчора в 3 год. ночі в ресторані „Континенталь“ дворини В. Значко-Яворський, посварившись а присяжним повіреним Д. А. Рапопортом, вистривав а браунінга йому в груди. Д. А. Рапопорта одвезено в Олександрівську лікарню. Судовий слідчий 1-го уч. зробив в цій справі слідство. Значко-Яворського, а наказу прокурора, аоставлено на волі.

— Злодійство. Вночі проти 25 февраля обкрадено склад „К. і С. Попови“, Думська пл., 3. Злодії розламали огнетрвалу касу і забрали айдтінь 400 карб.

В д. № 16, по М.-Житомирській улиці а майстерні дамських уборів Чухарського вкрадено всяких уборів на 780 карб.

— Вилід п. губернатора. п. Київський губернатор А. Ф. Гірс, повітовий справник П. Фалет і мировий посередник другого участка вилідили вчора в с. Хотів по селянським справам.

— З Київщини. „Артиль“. Наш кореспондент а містечка Германівка, київського повіту пише: Поля допиту алочивців, які пограбували в селі Камімирівці монополію та вбили монополіщака й його жінку, виявилось, що цих алочивців єсть ціла „артиль“, в яку входить до 40 душ. „Артиль“ оперувала уже давно—з 1905 року. Гадують, що вбивство позаторік початалось і пограбування коло 5 тисяч карб. почтових грошей—теж діло їх рук.

— Пожарна дружина. З с. Суботова, чагаривського повіту, нам пишуть, що в цьому селі, заходами місцевої інтелігенції, аауновалась вільна пожарна дружина. Обдуговувать дружина буде троє сел: Суботів, Яничі, Новоселівці і хутір Вдовичені. Нормальний статут дружини цими днями послано на затверження.

— З Волни. Трує. Нам пишуть, що на Волні пима днями а поміщика Дмитра Васильовича Марковича, в с. Михалковця, та в його сина Льва Дмитровича був трує. Взято ластунівка, де-які книжки (напр. „Під огелями Думи“ то-що).

— З Поділля. Зізд. В маї у Вінниці обдується з'їзд представників дрібного кредиту Подільської губернії.

— Мало не погром. В містечку Воро-

пильці недавно бувзник селянський хлопчик, який учився шевцювати у в релі шевця. Як ни шукали, не аняйшли. Батьки звернулись до знахаря і той сказав, що хлопчика ввразили вореї, які його варіжуть, бо їм треба зрови на паску. Це так вплинуло на селяня, що вони причепились до вараєв, щоб ті оддали хлопця. На шараєв, хлопчик через три дні прийшов сам од своєї тітки, де він гостював.

— З Полтавщини. Телефон. Крамезьчудківі земські збори поставили а весни цього року розпочать провадити телефон в повіті.

— З Катеринославщини. Луцкевич. Інспектор Народних шкіл Вахмутського повіту Луцкевич вийшов в одставку. Цей Луцкевич загрізся в Вахмутським повітовим земством. Була призначена ревизія, яка викрала чимало гріхів за Луцкевичем. Він, наприклад, не навідувався в школи, в учителях призначав тих, хто знав муштру, не вів справоздань по грошомим справам, брав а учнів плату за право навчання і клав в свою кишеню, розсилає власні книжечки про муштру в казенних пакетах, щоб не платити власних грошей а пересилку.

— Сюзини. У Катеринославській судової палати розбирала діло елизаветинського істаршина, союзника Латвіна, який убив в будигарні арештованого селянина Ткаченка. У Ткаченка був розбитий череп, поламани ребра і покалічено все тіло. Латвіна приєудили до арешту на місяць.

— Снігунто а посади пристава олександрівської зської поліції Голенбурова, який скілько разів мордував арештованих людей.

— Душогубство. У Катеринославі 23 февраля в гостиниці „Вераль“ абито Демьяшева. Вбий його товариш Жуковський, щоб пограбувать 3000 карб. Поліція абицю арештувала. Він розскавав, що почав вбивать свого товариша сокирою, а потім дорівав бритвою.

Галичина.

(Од власного кореспондента).

— Сумні факти. В „Подільським Слові“ (ч. 5 а р. 1911) находоимо скілька сумних фактів про поширення голодної ванди на селах. Наприклад в Чернеловій мазовцкьом 80 літ тому все населення говорило по українському, а тепер тільки старі люди говорять рідною мовою, а молодіж по польсьорідною мовою, а свій патріотизм виявляє по вшепольських рецептах, ненависто до всього, що українське. Політиці, колиєсь чисто українське село тепер налічує ледве 1/3 часть українського населення. Решту польські козондизи перетягли а початку на латинський обряд, а потім поляками поробили.

— Українська колонія в Кракові. В Кракові набралось досить багато українців. Одні знають там випадково, другі „де вгледенов“ службових, треті учаться в тутешніх школах, четверті заробляють тут шматок хліба по власній волі. Поляки вже починають говорити про рутенізацію Кракова. Але то вони тільки лякають своїх легковірних родаків, бо Краків коли й має згубити коли польський характер, то тільки не на користь українців, а на користь німців. Але й наша українська колонія може агодом збільшитися і коли буде жити інтенсивно своїм рідним національним життям, то не мало крови пошпеє польським шовіністам. До недавніх часів одначе національня жаття серед краківських українців було равниєво дуже слабо. Замітний рух датується від трьохчотирьох років, коли тут стала на воги чатавля „Провіт“. Вона була і є оєтерком товариського і культур-

сплюж; умів і вартати ці вади гострим, як віж, словом, підймаючись під час найвищого обурення до прокльовів, аякляючих „правду-мату“, проповідуючи рішучі вчинки („Я везлудую, віпроку й ніш). Це все вилывало з органічної огиди Шевченка до всякої кривди та надальства. Але разом Шевченко вмів прощати,—так прощати, як рідко хто може а людей, і дя риса всепрощення, та це в обставинах життя Шевченкового, не в обставинах життя Шевченковича, це з одного боку найкостовніший самозвіт його душі, а з другого—найбільш може привадна сторона „затненних сторінок у „Кобзарі“, скропленних твою вишою етичністю, що може стити блискучим ідеалом для кожної людини.

В чудовій поезії: „Мені однаво“ Шевченко поствяив, скажу так, между між прощеними й „непрощеними кривдами людськими.

В неволі виріє між чужими І не опаканий своєю В неволі плачучи умру,— умру забутий на чужині—таку страшну поетові долю малює творча фантазія. „Мені однаково“,—однаково на це поет, він а цим може помиритись, може простити свою особисту кривду, неволю, забуття, ольози й муки.

Та не однаково мені, Як Україну всі люди Приспіль лунані, і в огні П, окрадену, збудуть... Ох, не однаково мені!

Ог за віщо нема прощення—за кривду иншому, за кривду людську в широкому розумінні слова, аживлену в колективній кривді, що на рідний край спадає. Кожної своєю особисту кривду має право простити, але колективної кривди ніхто не може дарувати, не може давати амаісії а мерзоту над иншим—от як рішив собі це питання Шевченко. Зненависть його до лиха та кривди, надальства та деспототва йде разом, в одній па-

рі а любов'ю до людини і багато передумує Шевченко, поки заважиться кинуту свій важкий присуд.

В зазначених допору межах чиста велика душа поетова широко користується а права милувати і прощати і в „Кобзарі“ ми знайдемо багато аразків цього широчайшого пощування. Ось, напр., „Відьми“, зневажена в своїх найкращих почуваннях кожної й матери, а респотизмом серцем. Люту зненависть повинна б вона вносити в своєму серці та бажання помсти. Проте, одбравши прощення од свого батька за йому заподіяні муки, вона й своєму серцеві знайшла чистий рай:

Звєд і незвєд; Воїх простина, всіх любина. Простила навіть своєму найлітійшому ворогові-панові, що не тільки над нею вясміявся, а занатаєвав навіть її й свою дочку. „Я прощаю, я давно простила“—проказала „Відьма“, спиткавши на Божій дорозі свого кривдника.

Сорокоусті наймаз, У Київ ходиза Та за пана, за ворога Господа молза.

Ось вартовий, москалик а поезії „Не спалося, а ніч як море“. Тут знов драма в павом у головній ролі,—як часто в таких драмах у Шевченка головні ролі належать панам!—знов респотизане серце, робите життя, од якого тікає парубок у москалі, не знайшовши ворога, щоб зараз-же помститись. Але тут, у москалях, ворог знов перед ним, помститись можна, та на поряду: „ну, воть теперь і при коли“—москалик відповідає:

Нехай собі А Бог поможе, То й так забудеться колиз.

Рука не злімається, хоч перше вона стискала ножа на кривдника, а голова горіла бажанням помсти за кривду. Забуття, а потім прощення...

„А його забудьте, други, і не проклинайте“,—пише в тяжкої неволі Шевченко про людину, що довела його до тієї неволі („Згадайте, братія мої“); і тут не заважилось прощати його ворога за особисту кривду. Так само й герой „Москальові кривди“ не п'м'ятає лиха, що робило йому ціле життя—

Хоч би тобі лихе слово Почув хто од його „Отак живить, недоуки“,—додає ще й од себе поет, розказавши історію москаля Максима.

Таким-же рефреном,—отак, людо, научайтесь ворогам прощати—кінчається й нова історія кривди та зради („Між скалами незаче злодій“), знов така звичайна і така обурлива історія. Проте й тут обуржений знайшовши свого ворога—жінку зрадницю в нещасті.

Заридяв як та дитина І—простав небогу.

В усіх зазначених творах Шевченка мотив всепрощення має виразно особистий характер. Людина, зневажена й ображена, не хоче пам'ятати своєї кривди, не прощанає за неї, прощає, добром за лихе платить. Це цілком натурально, вважючи на той подія на прощени й нещастний гріх, які сам Шевченко зазначав у поезії „Мені однаково“. Але єсть у Шевченка аразок прощення, до того ж найбільш може виразний і дискусійний, який ніби не підходить до цієї міра гріхів прощених. Маю на увазі знаменитий суд над Нероном у „Неофітах“:

О, Нероне, Нероне лютій! Божий суд Правдний, ладий серед шляху Треба осудити... Принявуть І прощатись а всього світа Святий мученик—літа Святий вої; круг одра Круг смертного твого представу В кайданах І... тебе прощати.

Здавалося-б, гріх Неронові дає-

ного життя краковських українців. Минулого року повсталася нова українська організація—академічна громада тутешніх студентів українців, а крім того існує ще неофіційно міщанський кружок, який гуртує реміничу молодіж. Всі організації допити живаво розвиваються. Ожде недовго вивиринула гадка видавати в Кракові орган присвячений інтересам українців Західної Галичини.

Буковина.

(Од власного кореспондента).

Виставу домових прикрас одярито в Чернівцях. На виставі є дуже гарні місцеві українські вироби.

Переселення з України в 1911 р.

Міністерство хліборобства недавно опублікувало остаточні відомості про переселенський рух у минулому 1911 р. З тих відомостей довідуюся я про переселення в Україну. Ожде переселилось у 1911 році в українських губерній:

	Пересел.	Холодів.	Усього.
3 Полтавщини	17.083	3.422	20.505
Катеринославщини	15.552	1.654	17.206
Херсонщини	13.372	1.309	14.681
Харківщини	12.326	1.929	14.255
Київщини	9.183	1.168	10.351
Чернігівщини	8.687	1.659	10.346
Полтава	7.447	762	8.209
Таврія	6.601	421	7.022
Волині	4.655	527	5.182
Кубані	512	76	587

3 цілої України 95.418 12.926 108.344
3 цілої Росії 189.791 35.271 225.062

Окрім переселення в українських губерній до Сибіру, в минулому році помічався ще дуже інтенсивний переселенський рух в Сибір назад, на старі гнізда. За півріччя зареєстровано поворотних переселенців:

	Пересел.	Холодів.	Усього.
Полтавщини	10.552	3.229	13.781
Катеринославщини	11.010	1.491	12.501
Херсонщини	10.039	1.243	11.282
Харківщини	6.018	1.898	7.916
Київщини	6.387	1.156	7.543
Чернігівщини	4.933	1.444	6.377
Таврія	5.243	363	5.606
Волині	4.240	824	5.064
Кубані	1.856	510	2.466

Цілої України 61.563 12.200 73.763
Цілої Росії 116.308 26.614 142.922

Таким чином, як у переселенні в Сибір, так і в поворотному переселенні в Сибір людність українських губерній брада в минулому році дуже велику участь.

Економічне життя України.

Діяльність селянських кооперативів.

З далішим розвитком кооперативного руху на Україні діяльність селянських товариств набирає все глибокого характеру. Товариства більше не задовольняються виконанням самих тільки своїх безпосередніх функцій, а все частіше беруться й до побіжних операцій: організують продаж селянських продуктів і инш.

Найкраще розвиваються при селянських кооперативах посередницькі операції. Ціла низка товариств у різних українських губерніях бере на себе посередництво в справі продажу селянських буряків, конопель, кіньського бобіку, збіжжя й взагалі всього, що мають селяне на продаж. Так, хмельське позичково-товариство, на Полтавщині, видає позички під заклад селянського хліба. До кінця минулого року видано було позичок 3260 карб. під заставу жита 3550 п., вівса—2350 п. й гречки—280 п. За посередницькі операції т-во в 1911 році мало прибутку 93 карб. Пономорницьке селянсько-господарське товариство, на Чернігівщині, скуповує конопль, котрих і в самій Пономорниці і в околиць селах висівають багачко й котрі раніше йшли скупщикам за безцінь. Ці конопль товариство потім продає гуртом по далеко більшій ціні, і люде, дякуючи товариству, мають собі ті гроші, що зіставляли по нишених у скупщиках. Новорібинське позичково-товариство, на Харківщині, зробило умову з цукроварнями на 3 роки поставити їм селянські буряки по 1 р. 60 к. за 12-пудовий берковець; ціна ця далеко вища проти той, яку платять цукроварні поодиноким селянам. Ліщинське позичково-ощадне товариство, на Київщині, взяло на себе посередництво в справі продажу селянами кіньського бобіку. До останнього року ліщинські селяне продавали весь урожай бобіку наперед, беручи під нього аванс у скупщика; розуміється, врожай продавався за безцінь. Товариство прийшло селянам на поміч і з своїх коштів видало їм аванси—позички, щоб вернути після того, як саме товариство продасть увесь урожай по добрій ціні й решту віддасть селянам. Що товариство й селяне не помилились—це видно з того, що вже тепер скупщики дають товариству за бобік майбутнього урожаю на 15—20 коп. за пуд більше, ніж вони в осені давали поодиноким селянам. Та товариство не кваляється продавати наперед майбутній урожай, бо певне, що в осені візьме дорожче.

Споживчі товариства ї собі старяться хоч трохи поширити вузькі рямці своєї діяльності. Ці товариства найбільше дбають про розвиток серед своїх членів взаємної допомоги й освіти, для чого вони заснують похоронні каси, читальні тощо. Так, тараське споживче товариство, на Поділлі, відкрило для своїх членів похоронну касу. Кордишівське споживче товариство, також на Поділлі, відкрило бібліотеку-читальню. Про це саме, зрештою, дбають не тільки споживчі товариства; між иншим, похоронна каса існує й при чернісенько-іванівському позичково-ощадному товаристві, на Катеринославщині.

Цікаво зазначити, що й загальна свідомість зростає серед членів наших кооперативних товариств. Характерний і яскравий приклад тому знаходимо в постанові того ж кременьсько-іванівського товариства в справі купівлі акцій московського кооперативного банку. Товариство постановило акцій банку не купувати й не тільки через брак грошей, але й через те, що «статут Московського Народного Банку не відповідає інтересам товариства, а також і через далекість банку від товариства». Ця свідомою постановою була б послужити зразком і наукою для інших наших кооперативних товариств, які йдуть на-осліп слідом за московськими централістами.

За кордоном.

Смерть командуючого італійським флотом.

Італія понесла тяжку втрату, особливо тяжку підчас П війни з Турцією, коли поклалися такі надії на флот. Як відомо, вже з телеграм, помер командуючий італійським флотом, віце-адмірал Обрі. Це був один з найвидатніших сучасних європейських моряків, людина дуже освічена, обережна і при потребі рішуча. Добре обдуманий і мистецький виконаний план морської війни цілком належав йому. Він з італійським флотом розпочав морський шлях від Італії до Триполі для перевозки війська і скілька разів нападів на турецький флот і берегові кріпости.

Втрата адмірала Обрі дуже вразила Італію, бо смерть його припала якраз в такий момен, коли італійський флот мав відограти свою роль може в останній стадії війни підчас можливої окупації Дарданелів. Помер адм. Обрі наглою смертю, замучений постійним напруженням нервів і важкою працею.

Міністерський кризіс в Угорщині.

Недавня згода між угорським міністром-президентом графом Куен-Хеллерері і ватажками поміркованої опозиції, ґрунтувалася на постанові закрити в австро-угорське військо деякі класи запасних. Проти цієї постанови був австрійський міністр-президент і загальний австро-угорський воєнний міністр. Після обміна нотами між обома сторонами граф Куен-Хеллерері звернувся до імператора. Після авдеції в імператора відбулася нарада в присутності австрійського міністра-президента, ґр. Штурчка, міністра фінансів Вільногого та скількох генералів.

Австрійські міністри не погодились з ґр. Куеном-Хеллерері і він подався в одставку, лишившись тільки тимчасово на своїй посаді. Можливо, що на його місце буде призначено міністра фінансів Лукача.

Шанс Тафта і Рузвельта.

«Berl. T. Gebl.» повідомляють з Нью-Йорку, що після анкети серед купців і промисловців вияснюється, що Тафт має більше шансів знов бути президентом, ніж Рузвельт.

На американців робить негарне враження те, що Рузвельт в 1904 році рішуче обіцяв не виставляти своєї кандидатури на президента республіки, а тепер звинувачує його в тому.

За Рузвельта стоять ті кола інтелігенції, які гадають, що Рузвельт—єдиний політичний діяч, в якого стане відваги взятися за перегляд конституції.

Цікаво, що і Тафт і Рузвельт звернулись до своїх прихильників з проханням не допускати під час виборів особистих нападок і перенести боротьбу на ґрунт принципів.

Останні вісти.

(З газет та по телеграфу).

Вісти з голодних країв.

ТРОЦЬК. Переселенці в кустанайському повіті переживають тепер тяжкий момент. Допомога мала. Стоять морози. Топити нічим, годувати худобу теж нічим. Ковчак коштує три карбованці.

(Власн. кор.)

Смерть В. С. Гребенюка.

ПЕТЕРБУРГ. Помер популярний український діяч Охрім Семенович Гребенюк, почесний член українського клубу в Петербурзі. Поховано його на Волковому кладовищі на кошти української колонії. Положено вики: «української громади» з написом: «За тобою, козаче, вся Україна плаче», од бестужевик і виш.

Трус в житомірській «Провісті».

ЖИТОМІР. 23 лютого о першій годіні зроблено трус в житомірській «Провісті», яку скілька днів тому було запечатано. Трус робили чина авдеїрної поліції з наказу жандармського правління в присутності чиновника при жандарм. прав., а також запроханих членів Ради т-ва: п. Н. О. Мельнікова і Л. І. Яницького. Пально переглянувши книжки і папери, забрали тільки скілька №№ російської газети «Річь» за 1910 р. Трус закінчено в 4 год.

В тифльській семінарій.

ТИФЛІС. Де-скільки днів тому в православної духовної семінарії увільнено було за політичну неблагонадійність коло 20 вихованців-груннів. Після цього семінарист одмовились іти в класи, вимагаючи, щоб увільнених прийняли назад. Зібравшись в коридорі, семінаристи не хотіли на вимоги начальства розійтись. Негайно виниклаво жаряд поліції, яка оступида семінарію. Прибули губернатор і поліцеймейстер. Після переговорів семінаристи агодились учинити 15 душ арештовано і під абільшенням ковном одведено в тюрму.

Рострата.

КУРСЬК. В губераському попечительстві по народноу тверезости розтрачено 12.000 карб. Вызувателі—секретарь попечительства, поміш-

ник правителя канцелярії губернатора Спаський.

Справа преси.

ПЕТЕРБУРГ. Наложено арешт на феєральську книжку журналу «Русское Богатство». Редактора В. Г. Корольова поизвають по 128 ст. Кофисковано число «Живого дѣла» за 24 феєрала.

Всіні звістки.

ПЕТЕРБУРГ. Виконуючим обов'язки директора департамента поліції наставлено віце-директора Велецького. Аероклуб має думку організувати повітряну пошту на аеропланах між Петербургом, Царським Селом, Гатчиною, Петергофом і Крошадтом. Аероклуб випустив спеціальні открыття і конверти.

Рада міністрів має просити у Д. Думи ще 62 мільйонів ассіговки на допомогу голодним.

Забастував 1000 докових робітників невського судобудівельного заводу. Вони вимагають збільшати платю і звести старост.

В консерваторії одбудлось урочище вшанування пам'яті польського поета Сіґизмунда Красинського.

Кухтерина пожертвувала томоському університету 80.000 карб. з умовою, щоб на медичній факультет приймали жінци. Університет клопочеться про дозвіл приймати жінци. Коли цього дозволу не буде дано, то гроші перейдуть вищим жіночим курсам в Томську, які одкриває в осені медичній факультет.

Саратівський єпископ Олександр видав наказ штрафувати духовенство за везавку на урочищі павахиди: священники на три карбованці і дякони по карбованцю.

«Річь» телеграфують в Вологди про тяжке життя засадців. За прогулку з города сажають на висидку од одного тяжка до місяця. Коли збереться у засадці на розмову, то це вважається незаконним зібранням і за це сажають під арешт на три місяці. Підчас труєів одбирають навіть «Метаморфоз» Овідія. Часто засадці пропують поступати в охранию.

ЗА КОРДОНОМ.

Забастовка анґліських шахтарів.

ПЕТЕРБУРГ. На чолі анґлізабастовочного руху стали оxfordські студенти. Віля 400 душ їх поїхало копати в шахтах угіля.

Ватажок робітників член анґліського парламенту Гарді сказав, що робітники вдержать забастовку 5 тижнів.

Починається безробіття і поміж иними робітниками. Ціни на харчові продукти страшенно піднялись. Забастовка анґліських шахтарів одбывалась і на инших державах. «Zeitung» зазначає, що коли вона довог протягнеться, то через відсутність угілля приймуть операції італійський флот. Союзи гірничих робітників північних департаментів Франції запропонували своїм членам забастувати в 27 феєрала, щоб добитися од парламента виконання вимог робітників.

В Германії робітничий рух охопив Силезію. Коли хааяни не збільшать плати, шахтарі забастують по вой Германії. В Ессен приславо військо.

Література, наука, умілість і техніка

«Засів» Вийшло часом 8 попул. українське гжижєвника «Засів». Зміст чила такий: Наші обовязки, Ю. Азовського.—По світу.—Українське життя.—Шевченко і українська мизування, М. Грушевського.—Т. Шевченкові, О. Олесь.—Т. Шевченко про трудящий люд, С. Тодосенка.—Волосне зємство, М. Павлова.—Вірш налісний на чокорні Т. Г. Шевченка.—Любов, С. Черкасенка.—Чим товариство крамниці краща від иншої, Семена Спальника.—Груда у коней, В. Диканського.—Нове корисне відкриття для селського господарства, С. С.—Культура польовського оріха, Марка Луцькевича.—Про книги.—Дописи.—Відповіді редакції.

Альбом знімків з Шевченкових артистичних творів. Відомий історик малярства Олександр Новіцький захожується в Москві коло видання альбому знімків з усьх картин і рисунків Т. Г. Шевченка. Дій Новіцький вже скілька років працює над збіранням всьхх матеріалів, що стосуються до артистичної творчости геніального Кобзаря. Йому пощастило зібрати силу знімків з дуже цікавих річей Шевченкової роботи. Альбом міститиме до 300 знімків з поясненнями.

Музика до творів Т. Шевченка.

«Шевченко был избранник народа и прамым значеним этого слова. Народ как бы избрал его темъ зясто себя». Словами цими М. Костомаров дуже влучно ахарактеризував одну з основних прикмет поетичної творчости вели ого Кобзаря—півблизкість до пісенної творчости українського люду. Ця близькість особливо яскраво відчувається в лірії Шевченка. Справді. Прочитайте такі поезії як: «Од одна я, одна», «Од люди люд, моя дитино», «Утопляла стежечку», «По діброві вітер віє» та силу инш., і ви побачите, що не тільки зміст їх, поетичні образи, а навіть розмір, склад віршу, римн—все це

суго народне. Іншоді здається, що поет наш дає лиш нові варіянти до тексту відомих нам пісень (особливо так азаных «коломийок»). Не рідко в творях Шевченка можна здибати і цілі уривки з чисто народніх пісень.

Ожде не диво, що деякі дричні твори Шевченка пішли на село і мідно прищепилися в нашому народі. Дуже часто можна почути, як селяне співають—«На що мені чорні брова», «Мати галка, мати чорна», «Реве та стогне» і т. д., вічого не знаючи і не чувши про автора цих пісень.

Мелодія до цих слів підбирається адебільшого з найпопулярніших народніх пісень, а иншоді й утворюється імпровізаціями окремих осіб з народа.

Поєзія Шевченка сама по собі є вже музика—то тиха, чарівна, пестлива, то благаючи, молитовна, покаяння, то бурна гірзана, гнівна.

Самим лиш сочетанням словесних згуків уміє наш великий поет утворити певний настрій, перенести фантазію слухача в ту обстанову, серед якої відбувається дія. Візьміть, напр., закінчення його балади «Утоплена».

Тільки вітер з осокою
Шевче! то се, то се
Спить сонною над водою,
Чешь доміг косяк?

Частим повторенням під ряд сви-
стухи згуків, автор ніби гадає нам
згуки шелестягя вітру в осощі та в
очереті.

Або ось:

«Ой заграй, заграй, та синесень-
ке море»...
«І море ревнуло Босфору мову»...
«Реве гарматам Сутура»...»

Чи можна підібрати ще якісь инші згукі, що яскравіше передавали б рев бурхливого моря, бойову сугучку з думкам ворогом?

Чарівна музика Шевченковаго слова, маса ріжманитних душєвних переживань поета вже давно звернула на себе увагу композиторів. Ще сорок п'ять літ тому (1867 року) кінчача лейпцигський консерваторія, написав М. В. Лисенко першу свою працю—музику до «Заповіту» Шевченка. З того часу не покладає він свого пера, що року одбаровуючи українське мистецтво все новими та новими патханнями музикальнимийїлюстраціями де слів великого Кобзаря. Вільше солі-
маємо ми у М. В. Лисенка і дриб-
неньких, і середніх, і великих композицій на текст Шевченка». В своїй музиці до Шевченковаго «Кобзаря» Лисенко ще глибоке розкриває перед нами таїнки гениальної душі українського велетня. Своім товмаченням Шевченка він часто підкреслює такі місця в його поезії, які безмузикальною ілюстрації не авернуди-б на себе уваги. Художественні образи Шевченка так тісно сплітаються з музикальною ілюстрацією до них Лисенка, що розвинути їх не можна. Багато у Лисенка є композицій до слів Шевченка в стилі народньої української пісні. Але й ті, що не мають в собі спеціально українського характеру, визнаються великою майстерністю.

Взяти, напр., хоч-би «Івана Гуса».

У чеській літературі про цього національного героя нема ні одного поетичного твору, що по силі чуття, висоті художніх образів міг би рівнятися з Шевченковим «Гусом». Так вже високо стоїть і Лисенкова музика до «Івана Гуса». Нам не раз доводилося розмовляти з чехами, знавцями чеської музики, і вони запевняли нас, що такого музикального шедевура на цю ж тему їх композитори ще не утворили.

А скількі своєрідної краси в великих клятатах Лисенка: «Вьють пороги», «Радуйсь ново», «На вічну пам'ять Котляревському» і більшх уривках з «Гамалії», «Івана Підкови», не кажучи вже про дрибніші його композиції. Можна сміливо сказати, що Шевченко в слові і Лисенко в музиці до того слова—це рідні брати, велетні.

Окрім М. В. Лисенка з «Кобзаря» черпали собі натхнення багато ще всьхх більших і менших композиторів, але рідко кому з них щастило пійти близько до розуміння духа Тарасової поезії.

Удачно передають настрої Шевченкової музю молоді українські композитори: Я. Степовий та К. Степанко. Багато, хоч і не все доладу, писав на Шевченкові слова В. Заремба. Є гарні композиції між творами Сенци, Ф. Колески, О. Ніжанківського, Людкевича, Д. Сичинського. Треба згадати ще й пісання музики до слів Шевченка таких авторів: Вігдья, Тодольського, М. Волошина, І. Воробкевича, І. Білковського, Д. Роздольського, Рубля, Сичова, Морського, М. Маркевича, Д. Кржановського, Обніського, Бовковського, А. Кліма, А. Чарново, Животовського, Наруга, Тарутіна та инш.

На Шевченкові сюжеті написаво поки-що небагато опер. З них виставляється «Катерина» М. Аркаса та «Пан Сотник» Ю. Коваченка. Останній автор писав свою оперу на російське лібретто, сюжет якого взято з поеми Шевченка. Взагалі треба сказати, що не вважаючи на незнання української мови, на слова Кобзаря пробували писати музику російські композитори,* між якими можна згадати такі імення, як П. Чайковський та М. Мусоргський.

П. М.

* Гамалія.
* З них видруковано тільки до 85 №№.
* Див. «Трудь и Искусство» № 2, Харків, 1911 р.

ДОПИСИ

(Од власних кореспондентів).

КРОЛЕВЕЦЬ. на Чернігівщині. Ветеринарна допомога в повіті. Кролевецький повіт протягається вздовж прибіляно на 85 верст і впоперек на 50 верст. По цьому просторі протікають Десна в Свйом та чимало дрибних річок. Таке географічне становище повіту дає змогу добре розвинутись тут скотарству, але наше зємство якраз авсем мало звергає уваги на скотарство. На весь повіт, де, крім сел, аж два міста (Кролевець—повітове і Короч—зашатне), зємство має один тільки слушний пункт в Кролевіці в зємському дворі, де стоять два бугай сіментали. Не враще стоїть справа до цього часу і з ветеринарною допомогою. Крім одного ветеринарного лікаря на увесь повіт, ми маємо ще трьох ротних фершалів та одного шкільного; опе і весь «ветеринарний персонал». Та все таки лікаря ми маєм такого, що любить своє діло і при инших умовах міг би зробити багато користі. Але умови, при яких йому доводиться працювати, прямо веможливі. Під ветеринарну амбулаторію одведена маленька кімнатка при зємському дворі, в якій насилу містяться медикаменти; оглядати ж скотину і робити операції їй приходиться проти голого неба, але ще цілою операції сяк-так можливі, а затємлю вже, в холоднечу, багато худоби гине без допомоги, бо лікар, хоч і хотів би допомогти, та при тих умовах, в яких йому доводиться працювати вілмоу, він не може цього зробити; лікар показує управі на ту шкоду, що тяжким тягарем лягає на плечі селянства, через занежання ветеринарної справи, але наслідків од цих зьяв не має.

Коло 7 років борюєся ветеринарний лікар за поліпшення ветеринарної справи, і нарешті таки минулої осені вибором краще ставовище ветеринарній в нашому повіті: Зємське зібрання постановило одвести під ветеринарну амбулаторію більше помещення, крім того заснувати другу посаду ветеринарного лікаря. Та з постанови цієї не приходиться дуже радити, бо ще невдово, коли і як виконає її повітова управа.

ЛОХВИЦЯ. (на Полтавщині). Проект організації кустарних товариств. 19 лютого у нас в Лохвиці було засідання кустарного комітету. Це ще дуже молоді інституція, яка була заснована лєм минулого року. Правда, кустарний комітет існував ще і раніш, до 1906 року, і одну пору діяльність його досягла досить широкого розвитку. Але в 1906 році більшість місцевої інтелігенції розійшлась, і комітет сам собою завмер.

З початку заснування комітету було уже де-скільки засідань, коли обміркували, яким шляхом треба направити діяльність, щоб заломогти розвиткові кустарних промислів.

На одному засіданні було постановлено в самому головному місті розвитку коштовного промислу відкрити склад кошків. Для цього командировали спеціально особу асновувати і завідувати складом в м. Гордишці де досить широко розвинуті кустарні вироби з рогами.

На останньому засіданні як раз і був прочитаний доклад про діяльність кустарного складу. Як виявилось, справи із складом стоять дуже кепсько. Річ в тім, що склад брав на себе тільки посередницькі операції по продажу кошків. Себ-то він приймав кошків і видавав за них тільки 75 проц річної ціни. Решту грошей вертали після продажу кошків. В тім же разі, коли по тим або иншим причинам не вдавалось би продати кошків, їх повертали-б кустарям.

Звичайно така організація мало допомагає кустарям. Більшість з них жиде тяживим заробітком і раз-у-раз нетерпляче чекала базару, коли можна було-б продати кошків і за одержаної гроші роздобути собі засоби для тяживого життя. Розуміється, 25 проц. недополучених грошей має для божих кустарів велике значення і вони через те з більшою охотою продають свої вироби скупщикам, аби тільки одержати разом усі гроші. А до складу ставляється досить негативно. Вести-ж безпосередню торгівлю операції склад не може, бо у нього не хватає для цього копій.

Кажуть, що кожен базарний день приносять в Гордишці кошків цюсть тисяч на 8. Це тоді, як склад має вільних грошей всього коло двух тисяч.

Кол

